

ANALIZA WPŁYWU ZAKŁÓCEŃ STACJI DVB-T NA SYSTEM CDMA2000

Streszczenie: W referacie przedstawiono analizę oddziaływania zakłóceń stacji naziemnej telewizji cyfrowej DVB-T w 64 i 65 kanale telewizyjnym na łącza uplink (emisja od terminali CDMA2000 do stacji bazowej BS) systemu CDMA2000 pracującego w Polsce w kanale 65 telewizji. Przedstawiono uzyskane wartości degradacji zasięgu oraz spadek pojemności systemu CDMA2000.

1. WSTĘP

System CDMA2000 pracujący w Polsce wykorzystuje w łączu uplink, czyli od terminali CDMA2000 do stacji bazowej BS, kanał 65 telewizji (822 – 830 MHz). Zgodnie z uzgodnieniami Konferencji ITU-R RRC'06 [1] w Genewie i powstałym Planem GE06, po 17.06.2015 czyli po zakończeniu tzw. okresu przejściowego, stacje wpisane do Planu GE06 będą mogły być uruchamiane bez żadnych przeszkód, a więc także bez konieczności ich koordynacji z innymi krajami. W krajach sąsiadujących z Polską występują zapisane w Planie GE06 stacje DVB-T w kanale 65 telewizji. Ponieważ stacje DVB-T posiadają znaczne moce promieniowane oraz korzystają często z wysoko wyniesionych anten nadawczych ich obszar oddziaływania jest znaczny. Może on osiągać odległości nawet rzędu kilkuset kilometrów od nadajnika, co zostało poddane szczegółowej analizie w niniejszym referacie.

2. PARAMETRY ANALIZOWANYCH SYSTEMÓW

2.1. Parametry systemu DVB-T

Parametry systemu naziemnej telewizji cyfrowej DVB-T przyjęto zgodnie z normą ETSI [2] oraz z wymaganiami Porozumienia GE06 [1].

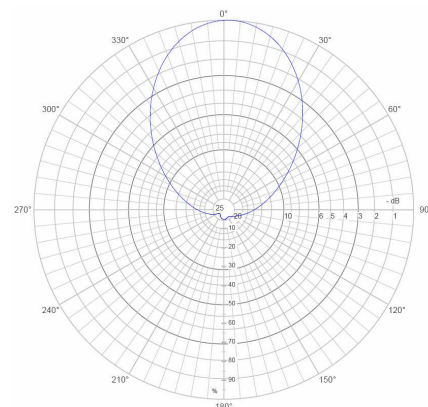
2.2. Parametry systemu CDMA2000

W analizie przyjęto parametry systemu CDMA2000 przedstawione w tabeli 1 [6,7]. W analizie założono dopuszczalne z formalnego punktu widzenia uruchomienie wszystkich emisji w kanale 65 wokół Polski, które mogą potencjalnie zakłócać pracę systemu CDMA2000, zatem przyjęto najgorszy przypadek. Dodatkowo, ponieważ istnieją blisko Polski obszary rezerwacji DVB-T (np. Bornholm), które nie posiadają zdefiniowanych parametrów stacji, ale mogą być implementowane zgodnie z procedurami porozumienia GE06, założono dla takich obszarów potencjalne parametry stacji DVB-T, która mogłaby być implementowana dla danych obszarów rezerwacji. Ponieważ w krajach na wschodzie

(Ukraina, Białoruś, Rosja) pracują w analizowanym paśmie częstotliwości inne służby (na Ukrainie także CDMA2000, w pozostałych krajach systemy wojskowe) założono, że nie będą tam uruchamiane tam stacje DVB-T w kanale 65, stacje takie nie są też wpisane w Plan GE06.

Tab. 1. Przyjęte parametry systemu CDMA2000

Parametr	Wartość
Wys. zawieszenia anten BS	25 m n.p.t.
Azymuty	0, 120, 240 °
Szerokość pasma	1,23 MHz
Maks. promień obsługi komórki	10 km
Czułość BS	-120 dBm
Współczynnik szumów F BS	4 dB
Starty doprowadzeń BS	3 dB
Eb/No [dB] (voice)	4 dB (9,6 kb/s)
Maks. moc stacji abonenckiej	0 dBW

Rys. 1. Charakterystyka promieniowania anteny stacji bazowej przyjętej do analiz

Rys. 2. Rozmieszczenie analizowanych stacji DVB-T w kanale 65

3. ANALIZA ZAKŁÓCEŃ WNOSZONYCH DO SYSTEMU CDMA2000

System CDMA2000 w trybie transmisji głosowej (9,6kb/s) odznacza się wymaganą wartością Eb/No na poziomie 4dB. Na podstawie parametrów systemu można wyznaczyć wartość wymaganego marginesu dopuszczalnych zakłóceń (jamming margin) [3, 4]:

$$J = G_p - I_m - E_b/N_0$$

$$J = 10\log(B/R) - I_m - E_b/N_0$$

Gdzie:

Eb/No – wymagana wartość stosunku Eb/No dla danego typu kanału transmisji

Gp – zysk przetwarzania systemu CDMA

B – szerokość pasma systemu po rozproszeniu w technice CDMA

R – bitowa przepływność sygnału w analizowanym kanale

Im – margines implementacyjny wynikający z konstrukcji i parametrów sieci oraz strat przetwarzania

Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę użytkowników rozmieszczonych potencjalnie w całym analizowanym sektorze przy podanych parametrach systemu założono $I_m=2\text{dB}$.

Margines zakłóceń wynosi:

$$J = 10\log(1,23 \cdot 10^6 / 9600) - 2\text{dB} - 4\text{dB}$$

$$J = 21 - 2 - 4 = 15 \text{ dB}$$

Wartość marginesu ochronnego na zakłócenia w przypadku transmisji głosowej (voice 9600kb/s) wynosi 15 dB.

Ponieważ system CDMA2000 charakteryzuje się znacznie mniejszym pasmem niż system DVB-T, należy uwzględnić dla danego kanału odbieranego CDMA2000 tylko część zakłóceń pochodzących od DVB-T, które pokrywają się z kanałem CDMA2000. Wartość wynikającej stąd korekty pasm wynosi:

$$\text{Corr} = 10\log(B_{\text{DVB-T}}/B_{\text{CDMA2000}}) = 10\log(7,81 \cdot 10^6 / 1,23 \cdot 10^6) = 8 \text{ dB}$$

Wartość Corr koryguje wymagany margines dopuszczalnych zakłóceń, w efekcie czego można wyznaczyć następujący wypadkowy współczynnik ochronny PR (protection ratio) dla transmisji CDMA2000 zakłócaną przez DVB-T:

$$\text{PR} = -(J + \text{Corr}) = -23 \text{ dB}$$

Należy pamiętać, że przy wyznaczaniu PR założono margines implementacyjny związany z konkretnym sprzętem na poziomie 2 dB. W przypadku instalacji niespełniających wymaganego stosunku minimalnego Eb/No lub w przypadku nieco słabszej niż założono implementacji systemu skutkującej większym marginesem implementacyjnym wymagana rzeczywista wartość współczynnika ochronnego może być wyższa o kilka dB. Obliczony minimalny sygnał użytkowy odebrany przez stację bazową od najbardziej odległych terminali (zasięg max. 10 km) wyniósł 14,5 dBμV/m. Uwzględniając PR dopuszczalny poziom sygnału zakłócającego od stacji DVB-T w k.65, który nie wprowadza zakłóceń do pracy systemu CDMA2000 wynosi 37,5 dBμV/m w lokalizacji stacji bazowej. Wartość ta pozwala na wyznaczenie

miejsc, w których uzyskiwany zasięg stacji BS CDMA2000 jest niezakłócony i wynosi 100%.

W celu oceny poziomu sygnału użytkowego na wejściu odbiornika stacji bazowej (BTS) dokonano analizy propagacyjnej w typowych warunkach propagacyjnych. Analiza bazowała na krzywych propagacyjnych Zalecenia ITU-T 1546-2 [5] i uwzględniała korekcie związane z wysokościami anten nadawczych (1,5 m n.p.t.) i odbiorczych (25 m n.p.t.). Wykorzystano program komputerowy dokonujący korekt związanych z częstotliwościami i mocami emitowanych sygnałów korzystający z oprogramowanych krzywych propagacyjnych. Obliczenia dla sygnału użytkowego wykonano dla 50% czasu i 50% miejsc. W analizie wykorzystano parametry CDMA2000 przedstawione w rozdziale 2 w warunkach maksymalnej mocy promieniowanej terminala. Uzyskano wyniki poziomów sygnałów odbieranych na poszczególnych odległościach od stacji bazowej, które przedstawiono w tabeli 2.

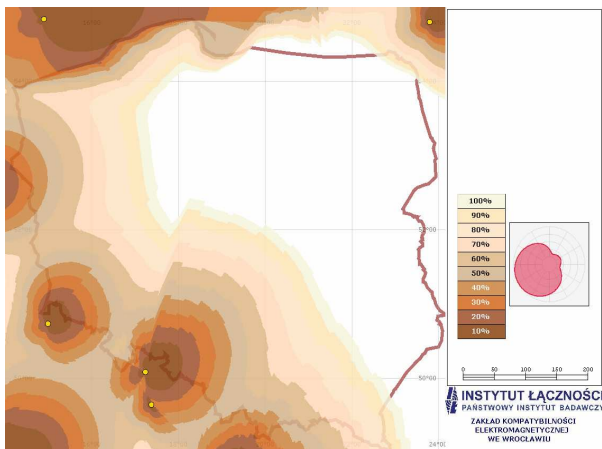
Tab. 2. Wyznaczone poziomy sygnałów użytecznych

Odległość terminala od stacji bazowej BTS [km]	Poziom natężenia pola od terminala w miejscu BTS [dBμV/m]	Procent zasięgu maksymalnego [%]
1	62,0	10
2	52,2	20
3	44,8	30
4	38,3	40
5	32,9	50
6	27,5	60
7	22,6	70
8	18,6	80
9	16,2	90
10	14,5	100

Na podstawie wyznaczonych maksymalnych poziomów sygnałów użytecznych i wyznaczonej wartości współczynnika ochronnego można wyznaczyć wartości maksymalnych sygnałów zakłócających pochodzących od DVB-T, które skutkują odpowiednią procentową redukcją zasięgu stacji bazowej. Wyniki poziomów zakłóceń podano w tabeli 3. Na rysunku 3 przedstawiono na mapach obszary potencjalnych stacji bazowych z odpowiednimi wartościami uzyskiwanego zasięgu w sytuacji zakłóceń od wszystkich przyjętych do analizy stacji DVB-T w przypadku anteny sektorowej zorientowanej na azymut 240 stopni.

Tab. 3. Wyznaczone poziomy sygnałów zakłócających w zależności od stopnia redukcji zasięgu

Procent zasięgu maksymalnego [%]	Redukcja zasięgu [%]	Poziom natężenia pola sygnału zakłócającego DVB-T w miejscu BTS [dB μ V/m]
10	90	85,0
20	80	75,2
30	70	67,8
40	60	61,3
50	50	55,9
60	40	50,5
70	30	45,6
80	20	41,6
90	10	39,2
100	0	37,5

Rys. 3. Mapa wskazująca obszary potencjalnych lokalizacji stacji bazowych z odpowiednimi wartościami uzyskiwanego zasięgu w sytuacji zakłóceń od wszystkich zaznaczonych stacji DVB-T, sektor 240°

Wykorzystując wymagane wartości C/I i PR wykonano również analizy potencjalnych zakłóceń wnoszonych do systemu CDMA2000 przy wykorzystaniu oprogramowania SEAMCAT (www.seamcat.org). Założono kilka różnych wariantów parametrów systemowych w odniesieniu do mocy stacji, wysokości zawieszenia anten i rodzaju terenu. Ponieważ analizy SEAMCAT odnoszą się do sytuacji teoretycznych, nie uwzględniano na tym etapie wpływu ukształtowania terenu pomiędzy stacjami (map cyfrowych DEM). Wykorzystano krzywe propagacyjne zalecenia ITU-R 1546 oprogramowane w systemie SEAMCAT. Do analiz zakłóceń zastosowano krzywe 1% (w 1% czasu w 50% miejsc). W tabeli 4 przedstawiono wyniki analiz zakłóceń wnoszonych do proponowanego systemu CDMA przez stacje DVB-T pracujące w kanale 65. Parametrem jest odległość między stacją nadawczą DVB-T a stacją bazową BS (d) oraz rodzaj terenu. Wynikiem jest prawdopodobieństwo interferencji. Na tym etapie analiz nie uwzględniano konkretnej orientacji i charakterystyki stacji bazowej CDMA2000, zakładając przypadek dowolny – a więc zakłócenia w dowolnej, losowej części charakterystyki promieniowania anteny stacji bazowej i uśredniając wyniki. Jako dopuszczalne kryterium zakłóceń, przyjęto zgodnie z praktyką stosowaną

wana w Zespołach Projektowych CEPT wartość 1% dopuszczalnych zakłóceń, które nie mają negatywnego wpływu na pracę systemu. Analizę przeprowadzono zarówno dla zakłóceń pochodzących od emisji DVB-T w k.65 jak i od emisji w k.64.

Tab. 4. Prawdopodobieństwa interferencji w sytuacji oddziaływania DVB-T (kanał 65) na CDMA 2000 1x

65 kanał DVB-T	d [km]	Teren Miejski [%]	Teren Podmiejski [%]	Teren wiejski [%]
100 kW, h=300 m	40	95,3	95,8	95,8
	60	85	87,4	87
	80	68,9	72,8	72,8
	100	54,6	57,1	58,1
	120	42,6	45,6	45,7
	140	32,6	36,4	37,3
	160	25,9	29	28,8
	180	19,7	22,4	21,9
	200	14	16,8	17,8
	220	9,7	12,3	12,5
	240	6,8	8,8	8,7
	260	4,1	6,2	6
	280	2,4	4,3	3,9
	300	1,4	2,7	2,5
320	0,6	1,7	1,5	
340	0	0,8	0,9	
25 kW, h=100 m	40	68,2	71	71,5
	60	47,1	50,5	50,6
	80	33	36,2	36,1
	100	22,1	25,6	25,5
	120	15,1	17,8	17,8
	140	10	12,3	12,4
	160	5,8	8,1	8
180	3,4	5,2	5,1	
200	1,8	3,1	3,3	
220	1	1,9	2	
240	0,5	1,2	1,1	
260	0	0,5	0,6	
1 kW, h=60 m	40	24,8	27,4	28,2
	60	9,7	12,5	12,6
	80	3,5	5,1	5,1
	100	1	2,1	2,2
120	0	0,9	0,9	

Tab. 5. Prawdopodobieństwa interferencji w sytuacji oddziaływania DVB-T (kanał 64) na CDMA 2000 1x

64 kanał DVB-T	d [km]	Teren Miejski [%]	Teren Podmiejski [%]	Teren wiejski [%]
100kW, h=300m	5	73,2	66	66
	10	50,1	50,7	50,6
	15	36,3	39,4	39,3
	20	25,4	28,8	28,9
	25	17,2	20,2	20,2
	30	11,1	13,4	13,7
	35	6,8	9,2	9
	40	3,6	5,5	5,9

	45	2	3,5	3,5
	50	1	2,2	2
	55		1,1	1,2
	60			0,6
25kW , h=100m	5	37,8	41,8	42,9
	10	17,1	20,2	20
	15	1,8	8,6	8,5
	20	0,4	2,9	3,2
	25		1,2	1
1kW , h=60m	5	4,8	7,2	8,3
	7	1,5	2,8	3,3
	9	0,3	1,1	1,2
	11		0,4	0,4

4. OCENA WPŁYWU ZAKŁÓCEŃ STACJI DVB-T NA UTRATĘ POJEMNOŚCI SYSTEMU CDMA2000

W celu precyzyjnej analizy zachowania systemu CDMA2000 w warunkach zakłóceń dokonano także oceny utraty pojemności komórki CDMA2000 z wykorzystaniem zaimplementowanej metodyki symulacji rzeczywistych zakłóceń systemów CDMA w technice Monte Carlo w oprogramowaniu SEAMCAT. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach.

Tab. 6. Średnie straty pojemności komórki CDMA dla odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T i różnych parametrów DVB-T w kanale 65

DVB-T EIRP=1kW , h _{ant} = 60m	
Odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T [km]	Średnia strata pojemności komórki [%]
250	15,27
280	1,67
DVB-T EIRP=25kW , h _{ant} = 100m	
Odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T [km]	Średnia strata pojemności komórki [%]
350	22,94
370	13,07
400	2,65
DVB-T EIRP=100kW , h _{ant} = 300m	
Odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T [km]	Średnia strata pojemności komórki [%]
330	27,51
340	19,91
350	0,56

Tab. 6. Średnie straty pojemności komórki CDMA dla odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T i różnych parametrów DVB-T w kanale 64

DVB-T EIRP=1kW , h _{ant} = 60m	
Odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T [km]	Średnia strata pojemności komórki [%]
30	45,83
50	19,31
60	10,12
DVB-T EIRP=25kW , h _{ant} = 100m	
Odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T [km]	Średnia strata pojemności komórki [%]
100	41,61
120	9,58

DVB-T EIRP=100kW , h _{ant} = 300m	
Odległości stacji bazowej od nadajnika DVB-T [km]	Średnia strata pojemności komórki [%]
120	46,11
140	37,03
160	6,02

5. PODSUMOWANIE

Współużytkowanie widma przez DVB-T i CDMA2000 w tym samym kanale (65) wymaga wprowadzenia znacznych odległości separacyjnych między stacją DVB-T a stacją bazową (BS) CDMA2000. Osiągnięcie odpowiedniego, niskiego prawdopodobieństwa interferencji w pełni satysfakcjonującego dla systemu CDMA 2000 (1%) wymaga np. w przypadku stacji DVB-T 100 kW h = 300 m n.p.t. separacji stacji ok. 340 km w terenie otwartym, a w przypadku stacji małej mocy (1 kW h = 60 m n.p.t.) separacji ok. 120 km. W terenie miejskim odległości te są nieznacznie mniejsze. Są to odległości separacyjne na tyle duże, że wykluczają jednoczesne wykorzystywanie w kraju systemu CDMA2000 i DVB-T w tym samym kanale częstotliwości, wystąpią także problemy zakłóceń od stacji umieszczonych za granicą do sieci CDMA2000 zlokalizowanych w terenach przygranicznych.

W przypadku emisji DVB-T w kanale 64 wymagana odległość separacyjna wynosi ok. 60 km dla stacji dużej mocy DVB-T (100 kW) i ok. 10 km dla stacji małej mocy (1 kW). W tym przypadku praca na tym samym obszarze stacji DVB-T i CDMA2000 także nie powinna być dopuszczona, możliwe wydaje się jednak odseparowanie obu systemów i prowadzenie obu emisji w kraju jednocześnie, pod warunkiem odpowiedniego rozdzielenia geograficznego obu pracujących systemów.

SPIS LITERATURY

- [1] ITU-R, Final Acts of the Regional Radiocommunication Conference for planning of the digital terrestrial broadcasting service in parts of Regions 1 and 3, in the frequency bands 174-230 MHz and 470-862 MHz (RRC-06), Genewa, June, 2006
- [2] ETSI EN 300 744 v1.5.1 (2004-11), Digital Video Broadcasting (DVB); Framing structure, channel coding and modulation for digital terrestrial television
- [3] Dixon R.C Spread Spectrum Systems with commercial applications, Willey&Sons, 1994
- [4] Lee W.C.Y *Wireless&Cellular Telecommunications*, Third Edition, McGraw-Hill, 2006;
- [5] ITU-R, Recommendation P,1546-2, *Method for point-to-area predictions for terrestrial services in the frequency range 30 MHz to 3 000 MHz*, 2005
- [6] 3GPP2 C.S0011-B, 2002. Recommended Minimum Performance Standards for CDMA2000 Spread Spectrum Mobile Stations Release B, Version 1. (TIA-98-E).
- [7] 3GPP2 C.S0010-B, 2002. Recommended Minimum Performance Standards for CDMA2000 Spread Spectrum Base Stations Release B, Version 1. (TIA-97-E).